DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło 6.11.2024

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Autor: Magdalena Krzemień

Tytuł rozprawy: Badania podwodne w obrębie Nojpeten (Gwatemala) na tle innych stanowisk podwodnych kultury Majów

Opiekun: dr hab. Jarosław Źrałka, prof. UJ

Data sporządzenia: 05.11.2024

Rozprawa doktorska pt *Badania podwodne w obrębie Nojpeten (Gwatemala) na tle innych stanowisk podwodnych kultury Majów* powstała w oparciu o badania archeologiczne przeprowadzone w jeziorze Petén Itzá, które znajduje się w północnej Gwatemali (departament El Petén). Region jeziora to miejsce o dużym znaczeniu kulturowo-historycznym: w XVI i XVII wieku znajdowało się ono w samym centrum bardzo ważnych wydarzeń, które nadały aktualny kształt społeczno-polityczny całej Ameryce Środkowej.

W 1697 roku na wodach jeziora Petén Itzá doszło do decydującej bitwy między Majami, którzy bronili swego ostatniego niepodległego królestwa, a hiszpańskimi najeźdźcami. Szczegóły starcia znane były dotychczas wyłącznie z hiszpańskich źródeł pisanych, których wiarygodność często poddawana jest w wątpliwość. Rozprawa ma na celu, między innymi, odniesienie się do relacji hiszpańskich w kontekście pozyskanych z jeziora zabytków o charakterze militarnym.

Drugim celem rozprawy jest wykazanie istnienia miejsca rytualnego w jeziorze. W świetle pozyskanych danych zespół kierowany przez autorkę dysertacji udokumentował rytualne użytkowanie pewnego obszaru jeziora przez Majów co najmniej w przedziale czasowym od okresu protoklasycznego (150 p.n.e.–250 n.e.) po okres postklasyczny (dla regionu: 1000-1697).

Rozprawa przedstawia dane, które zostały pozyskane podczas pierwszych w historii kompleksowych badań podwodnych w Petén Itzá, oraz powstałe na ich bazie interpretacje.

Magdalena Krzemień

DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło 6.11.2024

Summary of the PhD dissertation

Author: Magdalena Krzemień

Title: Underwater research within Nojpeten (Guatemala) in the context of other underwater sites of the Maya

Supervisor: dr hab. Jarosław Źrałka, prof. UJ

Date: 05.11.2024

Doctoral dissertation titled *Underwater research within Nojpeten (Guatemala) in the context of other underwater sites of the Maya* is based on archaeological studies conducted in Lake Petén Itzá, located in northern Guatemala (El Petén department). The region of the lake is a place of great cultural and historical importance: in the 16th and 17th centuries, it was placed at the centre of very important events that gave the current socio-political shape of the entire Central America.

In 1697, on the waters of lake Petén Itzá, a decisive battle between the Maya, who were defending their last independent kingdom, and the Spanish invaders took place. The details of the clash have been known so far only from the Spanish written sources, the reliability of which is questioned very often. One of the aims of the dissertation is to address the Spanish reports, comparing them with military artefacts obtained from the lake.

Another very important aim of the dissertation is to prove the existence of a ritual area in the lake. In the light of the obtained data, the team led by the author of dissertation documented the ritual use of a certain area of the lake by the Maya at least from the Protoclassic (150 B.C.–A.D. 250) to the Postclassic period (for the region: 1000-1697).

The dissertation presents the data obtained during the first ever comprehensive underwater research in lake Petén Itzá and interpretations based on the data.

Magdalena Krzemień